

แนวทางการเฝ้าระวังการติดเชื้อเอชไอวี โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และพฤติกรรม
ที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อ (Integrated Biological and Behavioral Surveillance:
IBBS) ในกลุ่มผู้ขายด้วยวิธีการฉีด
โดย วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเครือข่าย (Respondent Driven Sampling: RDS)

สถาบันร่วมจัดทำ

สำนักโรคบาวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข
มูลนิธิพีเอสไอประเทศไทย
กองทุนโลก
ศูนย์ความร่วมมือ ไทย สหรัฐ ด้านสาธารณสุข

มิถุนายน 2555



แนวทางการเฝ้าระวังการติดเชื้อเอชไอวี โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อ

(Integrated Biological and Behavioral Surveillance: IBBS)

ในกลุ่มผู้ขายด้วยวิธีการฉีด

โดย วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเครือข่าย (Respondent Driven Sampling: RDS)

สถาบันร่วมจัดทำ

สำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

มูลนิธิพีเอสไอประเทศไทย

กองทุนโลก

ศูนย์ความร่วมมือ ไทย สหรัฐ ด้านสาธารณสุข

ที่ปรึกษา

นายแพทย์ภาสกร อัครเสวี

นายแพทย์เจเวตสรร นามวาท

แพทย์หญิงอัจฉรา ธีรรัตน์กุล

นายแพทย์วิวัฒน์ พิระพัฒน์โกดิน

ดร.พัชรา เบญจรัตน์นากรม์

นางอรพรรณ แสงวรรณลอย

Dr.Dimitri

ผู้จัดทำ

นางนิรมล ปัญสุวรรณ

นางสุปิยา จันทรมณี

นางสาวสุวิมล แทนพระเดช

นายปฤถะ วิศวกรรม

นางเยาวลักษณ์ จิตตะโคตร

นางสาวดวงตา ปาวา

นายสมบูรณ์ หนูไข

ISBN

: XXX-XXXX-XX-X

พิมพ์ครั้งที่

1

จำนวน

500 เล่ม

จัดพิมพ์โดย

สำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค

อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

คำนำ

จากการดำเนินงานเฝ้าระวังความชุกของการติดเชื้อเอชไอวี ในประชากรกลุ่มต่างๆ ตั้งแต่ปี 2532 เป็นต้นมา กลุ่มผู้ใช้สารเสพติดชนิดฉีดยังมีความชุกของการติดเชื้อเอชไอวีสูงมาก และไม่ลดลง นับตั้งแต่เริ่มมีการระบาดของเชื้อเอชไอวี โดยมีความชุกสูงอย่างต่อเนื่อง ที่ร้อยละ 30 ถึง 40

ปัญหาการแพร่ระบาดของการใช้สารเสพติดนับเป็นปัจจัยเสี่ยงหลักที่ส่งผลให้การแพร่ระบาดของ การติดเชื้อเอชไอวีมีความรุนแรง อิทธิพลของสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ยังคงพบปัญหาการใช้สาร เสพติด ได้แก่ เฮโรอีน ยาบ้า ยาอี กัญชา สุรา ฯลฯ โดยเฉพาะในเด็กและเยาวชน จากการสำรวจพฤติกรรม ที่เป็นประจำปีละครั้ง พบว่า มีรายงานการเฝ้าระวังที่นักเรียนชาย และหญิง เคยใช้สารเสพติด ในทุกชั้นปีที่ สํารวจ (มัธยมศึกษาปีที่ 2 มัธยมศึกษาปีที่ 5 และอาชีวศึกษา) โดยที่นักเรียนชายและหญิงของทุกระดับชั้น มีการใช้กัญชามากที่สุด และรองลงมา คือ ยาบ้า จากการดำเนินงานเฝ้าระวังในหลายปีที่ผ่านมา พบว่า มี ข้อมูลในกลุ่มผู้ใช้สารเสพติดชนิดฉีดเข้าเส้นน้อยมาก จึงมีแนวทางในการพัฒนาการเฝ้าระวังด้วยวิธีการใหม่ เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มประชากรได้มากขึ้น

จากการสนับสนุนงบประมาณของกองทุนโลกเพื่อการดำเนินงานเฝ้าระวัง สำนักระบาดวิทยา มูลนิธิ พีเอสไอและภาคี ร่วมกับศูนย์ความร่วมมือไทย – สหรัฐด้านสาธารณสุข ได้ดำเนินการพัฒนาระบบการเฝ้า ระวังโดยบูรณาการการติดเชื้อเอชไอวี โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อ โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินและติดตามสถานการณ์การแพร่ระบาด ของการติดเชื้อเอชไอวี และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในประชากรกลุ่มนี้

สำนักระบาดวิทยา ขอขอบพระคุณทุกท่าน และทุกหน่วยงานที่ได้สนับสนุนการพัฒนาระบบเฝ้า ระวังใหม่นี้ด้วยดีมาตลอด

สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค
มิถุนายน 2555

	หน้า
คำจำกัดความ	1
บทนำ	2
วัตถุประสงค์	3
รูปแบบการเฝ้าระวัง	3
ขนาดตัวอย่าง	4
วิธีการเฝ้าระวัง	4
ตัวชี้วัดสำคัญในการเฝ้าระวัง	5
วิธีการดำเนินงาน	5
การจัดตั้งทีมงาน	5
จัดหาสถานที่ดำเนินงานเฝ้าระวัง	6
ขั้นตอนการเก็บข้อมูล	7
- คัดเลือกตัวตั้งต้น (SEED)	7
- คัดกรองผู้เข้าร่วมโครงการ	7
- แนะนำโครงการและขอความยินยอมในการเข้าร่วมการเฝ้าระวังฯ	7
- ตอบแบบสอบถาม	8
- เก็บตัวอย่างเลือด	8
- อธิบายวิธีการชวนเพื่อนมาเข้าร่วมการเฝ้าระวังฯ	9
- การจ่ายเงินค่าเดินทาง	9
- การบริหารจัดการข้อมูล	10
- การวิเคราะห์ข้อมูล	11
เครื่องมือที่ใช้ในการเฝ้าระวัง	11
การดำเนินงานรับผู้เข้าร่วมการเฝ้าระวังฯ	13
วิธีการถามคำถามเครือข่าย	13
ประเด็นทางจริยธรรม	13
การนิเทศและสนับสนุนการดำเนินงาน	14
แผนผังขั้นตอนการได้รับค่าเดินทาง	16
แผนผังลำดับขั้นตอนการดำเนินงานรับผู้เข้าร่วมการเฝ้าระวังฯ	17
ภาคผนวก	
ภาคผนวกที่ 1 แบบ Checklist	18
ภาคผนวกที่ 2 แผนพับแนะนำโครงการ	19

ภาคผนวกที่ 3 ใบยินยอมเข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจ	21
ภาคผนวกที่ 4 แบบคัดกรองเข้าร่วมโครงการ	22
ภาคผนวกที่ 5 บทพูดอธิบายในกรณีที่เพื่อนไม่ผ่านการคัดกรองและในกรณีที่เพื่อนไม่มีคู่มือ	23
ภาคผนวกที่ 6 คำถามสำหรับการช่วยคัดกรอง	24
ภาคผนวกที่ 7 บทพูดอธิบายเรื่องแจกคู่มือให้ผู้เข้าร่วมโครงการคัดเลือกเพื่อน	28
ภาคผนวกที่ 8 แนวทางการให้บริการปรึกษาและตรวจหาการติดเชื้อเอชไอวี	30
ภาคผนวกที่ 9 แนวทางการปฏิบัติงานเรื่องการส่งต่อจากจุดตั้งโครงการไปยังจุดรับบริการ	39
ภาคผนวกที่ 10 ใบนำส่งตัวอย่างเลือดผู้เข้าด้วยวิธีการฉีด	40
ภาคผนวกที่ 11 แบบบันทึกการจ่ายเงินค่าตอบแทน	42
ภาคผนวกที่ 12 แบบบันทึกการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์มือถือ	43
ภาคผนวกที่ 13 แบบสอบถามกรณีการปฏิเสธไม่รับคู่มือ	44
ภาคผนวกที่ 14 แบบสอบถาม	46
ภาคผนวกที่ 15 แบบประเมิน Intervention PSI	64